

Technologie versus ecologie

LOV 5 november 2019

Bert van Ruitenbeek

Demeter, het kwaliteitskeurmerk voor
biodynamische landbouw en voeding

Meer of minder in 2050?

- Aantal dieren in de veehouderij in NL in 2050
- Nederland exportland in 2050 qua vlees en zuivel
- Percentage vega- en flexitariërs in 2050
- Meer of minder biologische en biodynamische landbouw?

150 BD-boeren in NL

7.500 hectare (10% van bio)

Barstensvol Leven

150 BD-boeren in NL

7.500 hectare (10% van bio)

boeren in 54 landen

200.000 hectare

gem. BD 53 ha

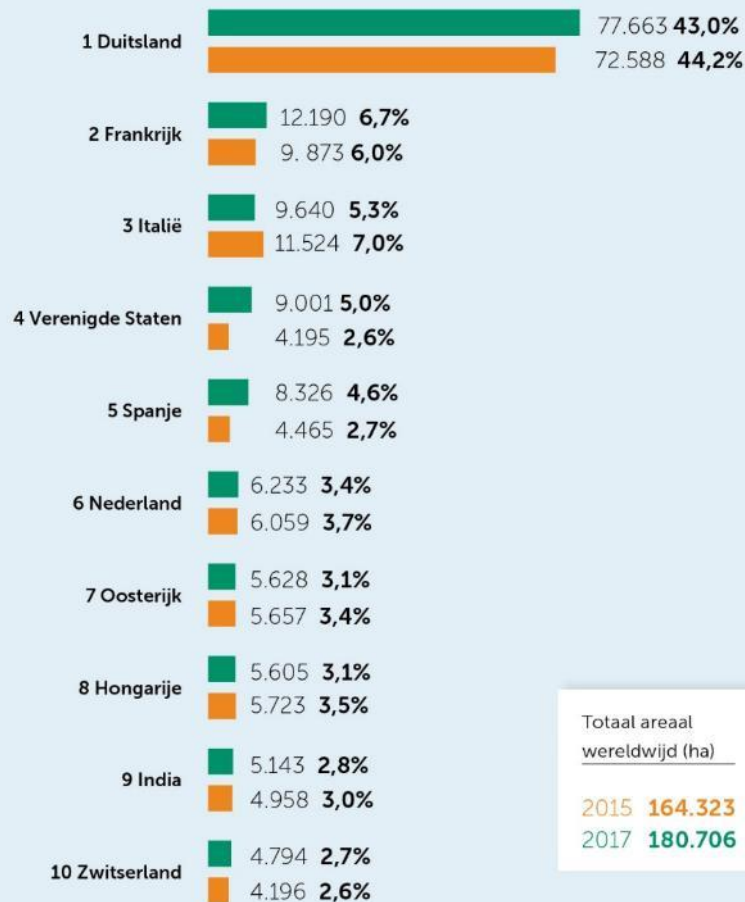
gem. bio 35 ha

Barstensvol Leven

Figuur 1.10 De Top 10 van landen met Demeter landbouw (areaal in ha) in 2015 en 2017

In deze tabel zijn de bedrijven die in omschakeling zijn naar Demeter niet meegenomen. Daarom wijken de Nederlandse cijfers af van eerder genoemde cijfers (Bron: Demeter Internationaal)

Hoe is het begonnen?

- Zorg over gebruik chemie in de landbouw en afnemende voedingskwaliteit
- Cursus in 1924 (Steiner)

Landbouwcursus = Levenscursus

Waarom wijst een kompasnaald altijd naar het noorden?

Denken in samenhangen

Basis principes

- Opbouwen van een levende bodem
- Verzorgen van levenskrachten
- Je als mens blijven ontwikkelen
- Respecteren van integriteit van het dier
- Creëren van een “eigen” bedrijfsorganisme
- Behoedzaamheid in verwerkingstechnieken

Levende bodem

Het levende voedt je met het levende:

- Dierlijke mest met compost
- Bescherming met groenbemesters
- Vlinderbloemigen

Welke Demeter-voorwaarden dragen bij aan een vruchtbare, levende bodem?

- weinig mest: zoveel als ca 1 koe/ha
- dat is: max 112 kg stikstof/ha (bij bio max 170 kg N/ha)
- mestkwaliteit: composteren en preparaten (niet bij bio)
- potgrond en kasgrond niet steriliseren met stoom (wel bij bio)
- ruime vruchtwisseling met grassen, granen, vlinderbloemigen, groenbemesters

Plantenleven

Sla telen zonder aarde en zonder zon

BD-tuinderij 't Leeuweriksveld

‘Groene woestijn’

Landschapspijn

Levend landschap

Landschapsvregde bij
Kaasboerderij Noorderlicht

Betere bodemvruchtbaarheid

Gangbare maisakker na stortbui

Biodynamische maisakker ernaast

(Langjarig (sinds 1978) vergelijkend DOK-onderzoek op het FiBL)

Klimaat

Verhoging van organische stof in NL
landbouwbodems met 1%

=

emissiereductie van 168 Mton CO₂-equivalenten

=

bijna gelijk aan de totale jaarlijkse
broeikasgasemissie in Nederland.

Dieren verzorgen naar hun aard

Heelheid:

- Met hoorns, tanden en staarten
- Veel bewegingsruimte en weidegang

(Bron: brochure *Die Bedeutung der Hörner für die Kuh*, FiBL)

De koe links is als kalf onthoornnd. In de schedel ontstaat een bult ter compensatie van de missende holte in hoorn.

Welke Demeter-voorwaarden richten zich specifiek op de aard van het dier?

- bij de *kippen loopt een haan (niet bij bio)*
- *5 kippen per m2 (6 bij bio)*
- koeien behouden hun hoorns (niet verplicht bij bio)
- antibiotica alleen in noodgevallen (gebruik veel lager dan bij bio)
- bijen laten zwermen (niet bij bio)

Bedrijfsindividualiteit

- Cultiveren van eigen karakter
- Bewust aanvoelen wat passend is
- Bedrijf zelf als groot levend orgaan

Producten die vitaal zijn

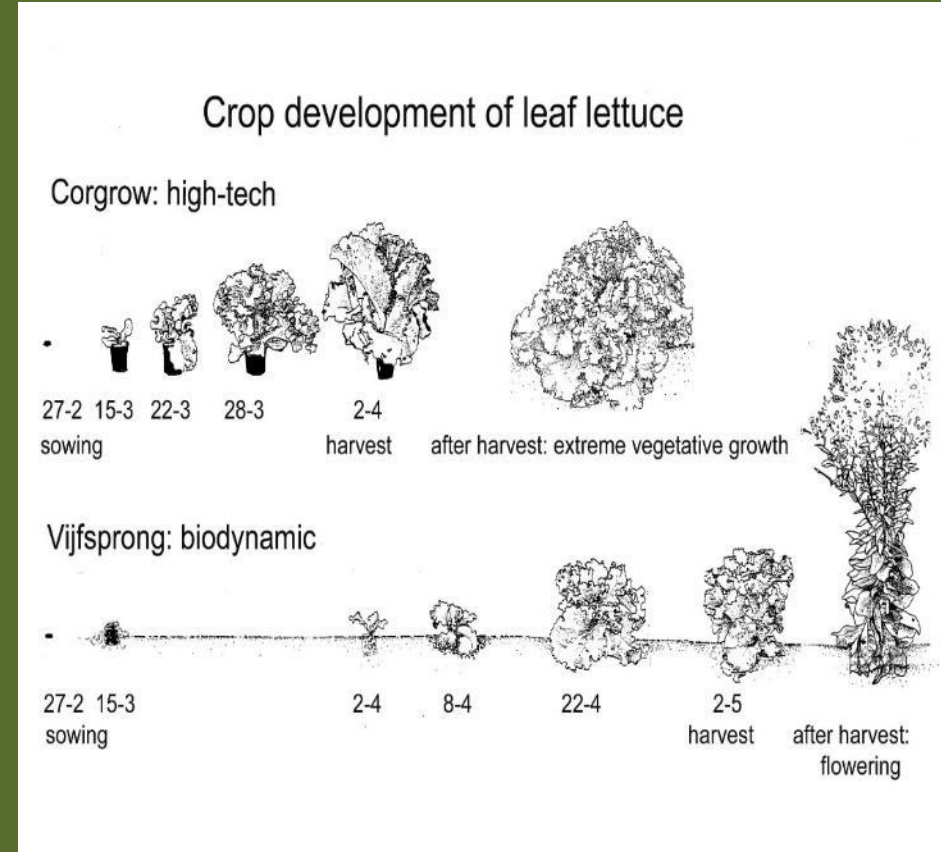
Boven een gangbare komkommer,
onder een biodynamische

Na 18 dagen is de biodynamische
komkommer weer aan elkaar gegroeid

Levende voeding

- Leven wordt doorgedragen van zaad tot zaad
- Herstellend vermogen

Food for thought

- Goethe/ inzet technologie als hulpmiddel en verantwoordelijkheid van de mens
- Meino Smit/ fossielvrije landbouw/andere verdienmodellen
- Frans de Waal/ dieren en bewustzijn
- Klimaatverandering dwingt tot systeemdenken

Van onderwijs naar bildung?

Wilhelm von Humboldt:

- ‘Ontplooiing van alle menselijke kwaliteiten, niet alleen door verwerving van algemene kennis, maar ook het ontwikkelen van vermogens tot moreel oordelen en kritisch denken’

Demeter: Puur 2.0

Pierre Wind: 'Het mooie van biodynamisch? Je haalt iets uit de grond, en je stopt weer iets terug'

Dank voor uw aandacht

- bert@stichtingdemeter.nl
- www.stichtingdemeter.nl
- BD/Demeter Congres 12 december

Door **Milieu Centraal** beoordeeld
als topkeurmerk op voeding

